

3.4.2.2 Po drugi strani EESO podpira predlog komisije za ustavne zadeve Evropskega parlamenta, da ratifikacije, če je to le možno, potekajo okrog nekega simboličnega datuma (kot je na primer 8. ali 9. maj).

3.4.3 EESO se torej zavzema za tvorno sodelovanje evropskih institucij pri pripravi in izvedbi strategije obveščanja o

ustavni pogodbi. Treba se je pridružiti prizadevanjem držav članic in Evropa mora državljanom dati močan in pozitiven signal.

3.4.4 EESO se zavezuje, da bo evropski civilni družbi posredoval jasna sporočila o demokratičnih pridobitvah ustavne pogodbe zlasti na področju državljanstva in udeležbe.

V Bruslju, 28. oktobra 2004

Predsednica

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Anne-Marie SIGMUND

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o „Okolje kot gospodarska priložnost“ (Raziskovalno mnenje)

(2005/C 120/24)

V skladu z 262. členom pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti je Nizozemska kot prihodnja predsedujoča država Sveta v pismu, ki ga je dne 22. aprila 2004 poslal minister za evropske zadeve Atzo NICOLAÏ Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosila za pripravo predhodnega mnenja o naslednji temi: „Okolje: gospodarska priložnost“.

Strokovna skupina za kmetijstvo, razvoj podeželja in okolje, ki je morala pripraviti delo Odbora na tem področju, je sprejela svoje mnenje 21. septembra 2004 (poročevalec: g. BUFFETAUT).

Na svojem 412. plenarnem zasedanju dne 27. in 28. oktobra 2004 (seji z dne 28. oktobra 2004) je Evropski ekonomsko-socialni odbor sprejel naslednje mnenje s 130 glasovi za, 2 glasovoma proti in 2 vzdržanima

1. Uvod

1.1 Nizozemska je kot prihodnja predsedujoča članica Sveta aprila 2004 s pismom zaprosila EESO za predhodno mnenje na temo „okolje kot gospodarska priložnost“. Nizozemska kot prihodnja predsedujoča članica bi dejansko želela poudariti „zmagovite priložnosti za vse“, s katerimi lahko napredek na področju okoljskih tehnologij in varstva okolja pomaga doseči gospodarske in socialne cilje lizbonske strategije.

1.2 Evropski svet se sploh ni posebej posvetil okoljskim izzivom, kljub temu da je Evropski uniji postavil zelo ambiciozne cilje: postati „najbolj konkurenčno in dinamično na znanju temelječe gospodarstvo na svetu, ki je sposobno doseči trajnostno gospodarsko rast hkrati s kvantitativnim in kvalitativnim izboljšanjem zaposlovanja in močnejšo socialno kohezijo“. Morda je že sama beseda trajnosten vzbudila povezavo s trajnostnim razvojem.

1.3 Šele čez dve leti je Evropski svet sprejel odločitve, ki so privedle do strategije trajnostnega razvoja. Ta je bila tako dodana lizbonski strategiji.

1.4 Pa lahko res trdimo, da je okolje popolnoma del lizbonske strategije? Zaradi bolehnosti nekaterih gospodarstev Evropske unije sta gospodarska rast in odpiranje novih delovnih mest stopila v ospredje, okolje pa je glede na rimski pregovor „primum vivere, deinde philosophare“ postalo drugotnega pomena. Pa vendar, ali ni prav okolje tisto, ki pogojuje življenje in bi tako moralo biti naša skupna skrb in ne le skrb strokovnjakov?

1.5 V teh razmerah so v pomembnih sektorjih evropskega gospodarstva postali zaskrbljeni zaradi želje Unije in predvsem Komisije, da bi bili na mednarodni ravni vzor na področju okolja, in se tako izpostavili nevarnosti, da bi bili edini.

1.6 Tako je želja po uvedbi kjotskega protokola, kljub temu da ga naši glavni konkurenti niso ratificirali, razburila nekatere evropske gospodarske kroge, ki so v tej želji videli nevarno naivnost, ki lahko škoduje konkurenčnosti evropskega gospodarstva, ki bije oster boj s svetovno konkurenco. Spet drugi so menili, da kjotski cilji lahko pomenijo dejavnik za večjo učinkovitost proizvodnih načinov, zmanjševanje stroškov, manjši pritisk na vire energije in surovin ter tako povečajo konkurenčnost evropskega gospodarstva. Razprava je torej odprta in zasluži pojasnitev s konkretnimi primeri.

1.7 V istem duhu so industrije, uporabnice kemičnih snovi, zaskrbljene zaradi predloga o registraciji, ocenjevanju in odobritvah kemičnih snovi (REACH), katerega študija o vplivih na okolje, ki jo je izdelala Komisija, je bila deležna ostrih kritik.

1.8 Ob takšni zaskrbljenosti in kritikah ne moremo preprosto zamahniti z roko, saj niso usmerjene proti načelom ali politikam, ampak so izraz prepričanja, da obstaja, po eni strani, konflikt med zahtevami po gospodarski rasti, ustvarjanju delovnih mest in sedanjimi praksami ter, po drugi strani, skrbjo za okolje, ki se izraža s pretiranim sprejemanjem predpisov, ob tem pa se pozablja na neizprosni gospodarski boj. Zdi se, da težave izhajajo iz podcenjevanja instrumentov, postopkov in strategij izvajanja in napačnega upravljanja z le-temi.

1.9 Vendar nekatera tudi zelo velika podjetja ali celo celotne gospodarske panoge upoštevajo trajnostni razvoj kot močno stran svoje strategije. Tako je predsednik francoskega koncerna Veolia environnement, ko je bil povabljen na vladni simpozij, izjavil: „Uspešnost podjetja po merilu trajnostnega razvoja postaja ne samo element legitimnosti do civilne družbe, ampak vedno bolj prednost v svetovni konkurenci in privlačna sila za vlagatelje“. Danes se teži k temu, da bi ta pristop postal standard na gospodarskem področju.

1.10 Razprava je torej odprta. Je živahna in poteka v vsej družbi, predvsem pa v ekonomsko-socialnih krogih in okoljevarstvenih organizacijah. Vprašanje, ki se zastavlja, je jasno: ali je upoštevanje okoljskih zahtev samo ovira konkurenčnosti podjetij, ali pa ponuja priložnost za razvoj novih dejavnosti, novih trgov, novih tehnologij?

1.11 Javna mnenja, vlade, gospodarski in sindikalni voditelji, potrošniki in odgovorni iz združenj za varstvo okolja se več ne morejo zadovoljiti s teoretičnim govorjenjem, polnim sentimentalnosti, ki ne najde izpolnitve v praksi. Odslej pričakujejo podrobne analize in konkretne primere, kajti politika je umetnost realnosti, čeprav jo mora preseči ideal, ki ji daje smisel.

Strategija za trajnostni razvoj evropske papirne industrije zelo dobro predstavlja ta pristop.

2. Okolje, gospodarska priložnost?

2.1 Postavitev tega vprašanja pomeni vprašati se, ali po eni strani razvoja določenih gospodarskih sektorjev ne pogojuje obstoj kakovostnega naravnega ali premoženjskega okolja in ali po drugi strani eko-tehnologije lahko dejansko prispevajo k uresničitvi ciljev gospodarskega in socialnega razvoja, določenih z lizbonsko strategijo. Pomeni tudi odkrito se vprašati, ali okoljske norme in omejitve niso le ovire za gospodarsko rast, konkurenčnost in torej zaposlovanje.

2.2 Zagotovo je področje turizma in prostega časa odvisno od obstoja kakovostnega okolja. Gospodarski in socialni razvoj celotnih evropskih regij, celo držav, je v veliki meri odvisen od turizma. Kakovost okolja je prvi pogoj za uravnoteženost zadevnih družb. Prizadete pokrajine, mesta, opustošena zaradi špekulacij z nepremičninami, uničena narava in onesnaženi oceani bi lahko bili vzrok in dejansko so za nepopravljive gospodarske katastrofe. Enako velja za področja, kot so ribištvo, kmetijstvo in celo lov. Kar zadeva eko-tehnologije, se velja vprašati, ali so lahko dejavnik rasti in inovacij, in zato poiskati sredstva za spodbujanje njihovega razvoja in razširjanja, ne da bi s tem neupravičeno izkrivili konkurenčno igro.

2.3 Vpričo zakonite težnje prebivalcev hitro razvijajočih se držav, da bi dosegli način življenja, ki je primerljiv z našim, in ob upoštevanju pritiskov na naravne vire in okolje, ki bi jih zahteval razvoj pod sedanjimi tehničnimi in gospodarskimi pogoji, se zdi nujno izvesti resnično tehnološko revolucijo. Z obrobniimi inovacijami temu ne bi bili kos. V praksi 80 % svetovnega prebivalstva stremi po enaki življenjski ravni, kot jo pozna 20 % najbogatejših. Nepojmljivo je torej še naprej živeti na enak način, ki se lahko izkaže za katastrofalnega, čeprav se je treba izogibati pretiranemu posploševanju najbolj črnogledih napovedi. Določeno število pojavov (taljenje ledenikov, ogrožena biološka raznovrstnost, krčenje gozdov, poplave itd.) pomeni le nekaj svaril pred globalnim spremeninjanjem okolja, kjer se križajo naravni vzroki in človeški dejavnik. Ukrepi za zmanjšanje negativnih vplivov na okolje, na primer odpravljanje kislega dežja s pomočjo tehnologij za zmanjševanje emisije žvepla, so v veliki meri prispevali k zaustavitvi umiranja gozdov v Evropi. Pravočasna opozorila okoljevarstvenikov, čeprav včasih pretirana, so tako javnost kot tudi oblasti pogostokrat primorala k ukrepanju. Vsi udeleženci morajo pokazati zanimanje za delovanje v korist uravnovešenemu razvoju na področju preventivnega varstva okolja.

2.4 Če seveda najprej pomislimo na industrijske proizvodne metode, pa moramo poudariti, da imajo kmetijske proizvodne metode, promet in načini pridobivanja energije vpliv na okolje in javno zdravje, ki še zdaleč ni zanemarljiv. Inovacije in eko-tehnologije se nanašajo tudi na te vitalne gospodarske sektorje.

2.5 Razvoj in spremembe znanosti in tehnik nujno puščajo posledice na socialni ravni. Kar velja za vse inovacije, velja tudi za eko-tehnologije, še zlasti, če je njihov namen nadomestiti tradicionalne in preizkušene tehnologije, ki se le malo ozirajo na okolje. Te spremembe je treba pripraviti vnaprej, spremljati pa jih morajo predvsem prizadevanja na področju strokovnega usposabljanja in razvoja začetnega izobraževanja. Če varstvo okolja temelji na pravilnih in primerno zastavljenih postopkih in instrumentih, nanj ne smemo gledati kot na dejavnik povečevanja brezposelnosti in opuščanja industrije. Velja torej vzpostaviti stalen dialog med oblikovalci okoljskega zakona in predstavniki gospodarskih in socialnih organizacij, da se na primeren način predvidijo in ocenijo posledice, tudi negativne, ki jih bodo predvideni ukrepi imeli na gospodarstvo in zaposlenost.

2.6 Sprejeti moramo torej pravi tehnološki izziv. Evropa bi zahvaljujoč svojim znanstvenim in tehnološkim zmožnostim ob izkazani politični volji lahko vodila pionirsko vlogo pri razvoju okoljskih inovacij velikega obsega. Brez dvoma ima varstvo okolja svojo ceno, toda mar ni cena ukrepanja v tem primeru nižja od cene neukrepanja.

3. Kaj moramo razumeti pod pojmom eko-tehnologije?

3.1 V praksi lahko opredelimo dve vrsti okoljskih tehnologij:

- okoljske tehnologije za izboljšanje tehničnih postopkov in proizvodnih načinov, da bi postali „ustreznejši“, bolj „eko-združljivi“. Sem prištevamo katalizatorje, filtrirne sisteme na vrhu tovarniških dimnikov, tehnike za povečanje izkoristka energije itd.;
- tehnološke inovacije, ki že v svoji zasnovi upoštevajo okolje in načela trajnostnega razvoja. Denimo vetrne elektrarne, hkratna proizvodnja toplote in elektrike, reaktorji na gorivo, električne žarnice nove generacije (LED) itd.;

3.1.1 „Meja“ med preventivno in kurativno tehnologijo ni vedno lahko določljiva. Tako zelo primerna in koristna načela integrirane politike proizvodov (IPP) ⁽¹⁾ in direktive, ki se nanaša na integrirano preprečevanje in zmanjševanje onesnaževanja (IPPC) ⁽¹⁾, hkrati izhajajo iz kurativnega ukrepanja in iz preventivne skrbi ter se tako popolnoma vključujejo v strategijo trajnostnega razvoja. Jasno je, da razmišljanja, povezana z zasnovo proizvodov ob upoštevanju njihovega celotnega življenjskega cikla, vodijo k uvedbi tehnologij, ki so bolj skladne s prizadevanjem za zagotovitev trajnostnega razvoja.

3.2 Poudariti velja, da ta dva tehnološka načina ugodno vplivata na okolje in lahko prispevata k gospodarski dejavnosti in zaposlovanju.

3.3 Sicer pa je EESO večkrat poudaril nujnost, da se „eko-industrija“ upošteva kot celota in da se spomni, da je izziv tudi v „postopnem izboljševanju vseh proizvodnih postopkov in vseh proizvodov z vidika okolja in virov“ ⁽²⁾.

3.4 Določiti je bilo mogoče štiri vrste eko-tehnologij: tehnologije na koncu postopka, integrirane tehnologije, postopne tehnologije, radikalne inovacije (denimo kemija brez klora). Pogosto se smatra, da integrirane in radikalne tehnologije dolgoročno lahko prinesejo konkurenčne prednosti. Težava pri tem je, da podjetja na zelo konkurenčnih trgih nimajo vedno možnosti za dolgoročne izbire. Bolj se nagibajo k postopnim procesom, ki pa zagotavljajo razširjanje okoljskih izboljšav v velikem merilu v njihovih običajnih investicijskih ciklih.

3.5 Napredek ekološke učinkovitosti, ki so ga dosegli in ga neprekinjeno dosegajo industrija in storitve, dejansko omogoča stalno izboljševanje okolja. Vendar pa je gospodarska rast predvsem v hitro razvijajočih se državah takšna, da kljub tehnološkemu napredkom nenehno narašča pritisk na okolje in naravne vire.

4. Ali okoljske zahteve ovirajo gospodarski razvoj?

4.1 V zadnjih tridesetih letih, ko je ocenjevanje dejavnikov rasti postalo zahtevnejše kot v tridesetletnem obdobju visoke gospodarske rasti, je sposobnost podjetja za inovacije in zagotavljanje kakovosti svojih proizvodov in proizvodnih procesov — za svoje kupce, okolje in zaposlene — postala najboljše jamstvo za njegovo prihodnost in končno za interese njegovih delničarjev.

⁽¹⁾ UL C 80 z dne 30.3.2004.

⁽²⁾ UL C 32 z dne 5.2.2004.

4.2 Še pred pojavom vsakršne zakonodaje se je vedno večje število podjetij zavzelo za trajnostni razvoj in se odločilo za javno objavo poročil o svojih dejavnostih in rezultatih na tem področju, in to pod vse bolj budnim očesom svojih kupcev, civilne družbe, trgov in javnega mnenja.

4.3 V zelo močnem konkurenčnem okolju, ki je nastalo na podlagi globalizacije gospodarstva, sta kakovost okolja in socialno ravnoesje postala tudi odločujoča dejavnika za privabljanje ali zadrževanje ljudi in kapitala. Pomembno je, da se ta dva dejavnika upoštevata v okviru pogajanj STO.

4.4 Tako se je lahko potrdilo, da se na uspešnost podjetja na področju trajnostnega razvoja vedno bolj gleda kot na prednost v svetovni konkurenci in za privabljanje vlagateljev.

4.5 Okoljske zahteve v splošnem tako ne ovirajo gospodarske konkurenčnosti in razvoja, kot se prehitro sklepa. Trg se je že odzval na številne okoljske izzive, ki izhajajo iz zakonodaje. Takšen primer so denimo zahteve na področju kakovosti voda in ravnanja z odpadki. Na teh dveh področjih eko-tehnologije poznajo stalen razvoj. Z gospodarskim odgovorom na te izzive so storitvena podjetja na področju okolja ustvarila in ohranila delovna mesta. V Franciji se denimo število delovnih mest, ustvarjenih na področju ravnanja z odpadki, ocenjuje na 300.000.

4.6 Skrb za varčevanje z naravnimi viri se izraža v inovativnih tehnikah, ki gredo v smeri gospodarnega upravljanja in zmanjševanja stroškov. Tako je denimo papirna industrija v zadnjih letih znatno znižala porabo vode. Medtem ko je bilo pred petnajstimi leti za proizvodnjo ene tone papirja potrebnih skoraj sto kubičnih metrov vode, danes v povprečju ni potrebnih več kot 48. Poleg tega se je količina škodljivih snovi, ki nastajajo v postopku proizvodnje, zmanjšala za skoraj 90 %. Koristi so hkrati okoljske in gospodarske.

4.7 Kot je bilo že omenjeno, je gospodarsko področje turizma in prostega časa v veliki meri odvisno od kakovosti naravnega in premoženjskega okolja. Okoljske zahteve v tem primeru ne ovirajo konkurenčnosti in gospodarskega razvoja, ampak so njun glavni pogoj. Dandanes je turizem zelo pomembna gospodarska panoga številnih držav Evropske unije. V letu 2003 so na primer dohodki od turizma v Španiji dosegli 41,7 milijarde ameriških dolarjev, v Franciji 36,6 milijarde ameriških dolarjev, v Italiji 31,3 milijarde ameriških dolarjev, v Nemčiji 23 milijard ameriških dolarjev, v Združenem kraljestvu 19,4 milijarde ameriških dolarjev, v Avstriji 13,6 milijarde ameriških dolarjev in v Grčiji 10,7 milijarde ameriških dolarjev. Velja opozoriti, da so med okoljskimi cilji mogoča protislovja. Tako uvedba polj z vetrnimi elektrarnami lahko ogrozi ohranitev kakovosti pokrajine in okolja. Nazadnje je treba povedati, da turizem v veliki meri prispeva k ravnoesju plačilne bilance v številnih državah članicah, da ustvarja delovna mesta in da je dejavnost, ki po definiciji ne more biti premeščena.

4.8 Vendar je nujno, da okoljski predpisi upoštevajo pravilo sorazmernosti. Dejansko se je treba izogibati temu, da bi bili socialni in gospodarski stroški zaradi zakonodaje v nesorazmerju s pričakovanimi socialnimi in okoljskimi koristmi. EESO se popolnoma zaveda, da je izdelava te vrste ocen zelo zahtevna: kako npr. oceniti stroške zdravja ljudi? Jasno je, da bi stroški okoljskega ukrepa morali biti v resničnem ravnovesju s stroški škode, ki se ji z ukrepom izognemo. Vzporedno je treba zagotoviti, da so postopki izvajanja zakonodaje dosegljivi za vse zainteresirane strani. Ob zanemarjanju teh vidikov se lahko zgodi, da bo učinek nasproten: težave pri izvajanju zakona zaradi gospodarskih in socialnih razlogov in zaradi upiranja potrošnikov.

4.8.1 Zanimiv primer so podjetja v avtomobilski panogi, ki so prisiljena delovati v zelo togem okolju, kjer je manevrski prostor zelo omejen zaradi zelo močnega konkurenčnega pritiska in vedenja potrošnikov, za katere je okoljski vidik v primerjavi s ceno, udobjem in varnostjo drugotnega pomena. V takšnih razmerah je uvedba okoljskih tehnologij postopna, bolj z zaporednimi izboljšavami kot s tehnološkimi revolucijami, ki so danes predrage, da bi našle pravi trg. Vsekakor je hibridno vozilo Toyota Prius dober primer za spremembo vedenja strank; proizvodnja se je morala v kratkem povečati za 50 %, da bi zadovoljila svetovno povpraševanje. V primerjavi s svetovno proizvodnjo avtomobilov je to povečanje povpraševanja sorazmerno postransko, vendar pa vsekakor gre za zelo obetajoč razvoj.

4.8.2 Primer s filtri za trdne delce je zanimiv. Dizelski motorji v primerjavi z bencinskimi motorji proizvedejo 25 % manj CO₂, vendar oddajajo delce, ki škodujejo zdravju. Dodatna cena filtra za trdne delce znaša približno 500 evrov (5 do 10 % cene majhnega vozila). Dokler filtri za trdne delce ne bodo zakonsko predpisani, imajo proizvajalci na izbiro, da ga predlagajo kot dodatno opremo, ali pa ga namestijo serijsko in zmanjšajo svoje marže, ker se je zvišanje cene v danih tržnih razmerah pokazalo za težko izvedljivo. V praksi je bilo 90 odstotkov nemških kupcev za filter za trdne delce, toda ta odstotek je za preostalo Evropo padel na 5 odstotkov! Nekateri proizvajalci (¹) so se torej odločili, da svoja vozila postopoma opremijo s filtrom za trdne delce in znižajo svoje marže, vendar je očitno, da tega ni moč ponavljati v neskončnost, predvsem v razmerah zelo ostre mednarodne konkurence. Do splošne uvedbe filtra za majhne delce bo seveda prišlo, vendar s hitrostjo, ki je predvsem pri majhnih vozilih združljiva s kupno močjo kupcev. Ta primer jasno ponazarja, kako nastajajo trgi ekotehnologij: pride do osveščanja potrošnikov, ki se začnejo zavedati, da imajo naložbe koristi za njih same ali za okolje ali pa se sprejmejo zakonodajni ukrepi. Velik del sedanjih uspehov na področju varstva okolja je omogočila ustrezna zakonodaja. Dober primer je avtomobilska industrija (npr. uvedba tri steznih katalizatorjev).

(¹) Na primer PSA Peugeot Citroën in OPEL.

4.8.3 Na tem področju obstajajo še druge možnosti eko-tehnoloških inovacij: vozila na električni pogon, izboljšano recikliranje, zmanjševanje hrupa, povečanje varnosti. Zelo pomembno pa ostaja vprašanje tehnoloških stroškov.

4.8.4 Sklep, ki ga lahko potegnemo iz primera avtomobilskega področja je, da se eko-tehnologije lahko razširjajo v velikem obsegu le, če so ekonomsko izvedljive, zato je za njihovo učinkovitost treba doseči ekonomijo obsega. V praksi bo uvedba eko-tehnologij na izjemno konkurenčnem trgu postopna in stalna. To vključuje zanesljive in dokumentirane študije o vplivih na okolje, ki bodo upoštevale ne le položaj okolja in trgov v Uniji, ampak tudi na mednarodni ravni.

4.8.5. Drug primer, ki kaže, kako pomembno je, da se ravna po pravilih sorazmernosti, je problematika na področju predelovalnih industrij — železarske, kemične, papirne in celulozne itd. Te panoge so podvržene zelo močni svetovni konkurenci, hkrati pa imajo njihovi postopki proizvodnje pomembne učinke na okolje. Primerjalne študije kažejo, da je proizvodnja te gospodarske panoge v EU praviloma zelo okolju prijazna, kar pomeni, da so uporaba surovin in energije ter emisije tako majhne, kot je to tehnično možno. Za te panoge velja najstrožja okoljska zakonodaja na svetu. Boljši dosežki na področju okolja se lahko dosežejo postopoma z investicijami v najnovejšo in najbolj učinkovite tehnologije, kar predpostavlja, da so ta podjetja konkurenčna na globalnem trgu. Zato je bistveno, da so zahteve za okoljsko kakovost vedno povezane s tehničnim razvojem in investicijskimi cikli posamezne panoge. Če so zahteve preostre, lahko dodatno finančno breme ali nedostopnost tehničnih rešitev ogrozita konkurenčnost in s tem nadaljno obratovanje podjetij v EU.

5. Kako razvijati inovativne eko-tehnologije?

5.1 Če pod inovativnimi eko-tehnologijami razumemo tiste, ki o skrbi za okolje in manjši porabi virov razmišljajo že v fazi zasnove za razliko od tehnologij, ki to upoštevajo šele pri „izhodu iz izpušne cevi“, je treba priznati, da so te pogosto še na začetni stopnji ali celo v eksperimentalni fazi.

5.2 Poleg tega so položaji zelo različni. Tehnika vetrnih elektrarn je že preizkušena in je dosegla stopnjo industrijskega razvoja zahvaljujoč trgu, ki ga podpira zelo ugodna zakonska ureditev, vendar pa bo lahko le dopolnilo k drugim oblikam proizvodnje energije, enako kot procesi hkratne proizvodnje toplote in elektrike. Električne žarnice nove generacije (LED) pa šele prihajajo na trg, ki lahko postane obetaven s tehničnimi napredki. Tako je denimo Oriental pearl tower v Šanghaju ponoči (480 m) osvetljen s pomočjo tega postopka, ki ga je izvedlo evropsko SMP ⁽¹⁾ z žarnicami LED, ki jih je proizvedlo kitajsko podjetje ⁽²⁾. Membranski postopki za sanacijo voda, pa so šele v fazi raziskav. Navsezadnje druge tehnologije, čeprav so koristne, kljub vsemu srečujemo v omejenem obsegu.

5.3 Ta raznolikost položajev torej zahteva prilagojene instrumente tako pri financiranju kot tudi pri izmenjavi informacij in povezavi v omrežje ali pri zakonskih in davčnih vprašanjih. Prav tako ne velja pozabiti na nujno sposobnost trezne presoje, da bi znali prepoznati resnično obetavne eko-tehnologije in ne bi po nepotrebnem razsipali z denarjem.

5.4 Različni finančni, davčni in zakonski instrumenti, ki si jih lahko zamislimo, dejansko ustrezajo različnim stopnjam uvedbe inovativnih eko-tehnologij:

- subvencije za raziskave, študije o izvedljivosti, podjetniški inkubatorji;
- rizični kapital za začetno fazo;
- benificirana ali klasična posojila za razvojno fazo;
- davčne spodbude za utrditev trga;
- ekološki davki za odvrčanje od uporabe tehnologij, ki le v majhni meri upoštevajo okolje, kadar obstajajo alternativne tehnologije, in za prispevek k okoljskim raziskavam.

Na primer, goriva kmetijskega izvora (diester), katerih proizvodna cena je višja od proizvodne cene naftnih proizvodov, se v Franciji ne razvijajo, ker zanje velja ista in zelo visoka obdavčitev kot za naftne proizvode. Če želimo razviti njihovo proizvodnjo in uporabo, bi lahko zanje uvedli posebno ugodnejšo obdavčitev, ali zanje po zakonski poti določili mešanje v določenem razmerju s klasičnimi gorivi. Pri tem je treba opredeliti ravnovesje med ekonomskimi stroški, prihranjenimi neviščnostmi in ekološkimi koristmi.

⁽¹⁾ Citélum

⁽²⁾ Shanghai Communication Technology Developments Co Ltd

5.5 Prav tako je treba razviti omrežja za izmenjave in informiranje o najboljših praksah in novih tehnologijah. Ta element je predvsem pomemben tako za podjetnike kot za vodje javnih skupnosti, ki potrebujejo zanesljive in učinkovite metode pomoči pri odločanju, da bi lahko argumentirano izbirali med tradicionalnimi preizkušenimi in „varnimi“ tehnikami ter novimi tehnikami, ki bolj upoštevajo okolje, vendar so manj poznane in manj preizkušene.

5.6 Pri tem se pojavlja posebej resno vprašanje, ali naj se javna naročila izkoristijo kot sredstvo za razširjanje in razvijanje eko-tehnologij. Čeprav velja biti pozoren na javna naročila, pa se ne sme zanemariti zasebnih naročil, ki se sprejemajo na bolj prožen in odziven način. Nekatera podjetja so upoštevanje trajnostnega razvoja že uvrstila na seznam meril za izbiranje ponudnikov in sprejela tipske določbe, povezane s trajnostnim razvojem, ki postopno postajajo del njihovih pogodb z dobavitelji ter za svoje kupce uvedla usposabljanje o trajnostnem razvoju.

5.7 Ekološke nalepke kot tudi vsi sistemi nagrad in priznanj za eko-tehnologije se morajo uporabljati za njihovo uveljavljanje in pospeševanje.

5.7.1 Na pobudo Finske kot leta 1999 predsedujoče države članice se je začelo razmišljanje o evropski viziji kakovosti, ki se je nadaljevalo skozi vse leto 2000 pod portugalskim in francoskim predsedstvom. Plod tega razmišljanja je bila objava pomembnega dokumenta pod pokroviteljstvom Evropske organizacije za kakovost. Nekatera izmed razmišljanj bi lahko koristno nadaljevali tudi na področju eko-tehnologij.

6. Naloga vseh

6.1 Iz okolja narediti resnično gospodarsko priložnost ni naloga strokovnjakov za okolje. Že sedaj je temeljni element tako pomembne gospodarske panoge, kot je turizem in prosti čas. Kar zadeva eko-tehnologije, je ključ uspeha v oblikovanju resničnega trga in odzivnosti podjetij. Nujno bi bilo dati večji pomen prostovoljnim pobudam na področju tehnoloških inovacij in varstva okolja, ki jih prevzemajo podjetja ali gospodarski sektorji.

6.2 Jasno je, da se bodo podjetja za eko-tehnologije zanimala in zagotavljala njihov razvoj, če bodo dejansko omogočile manjšo porabo energije in surovin, zmanjševanje proizvodnih

stroškov, prispevale k večjemu ugledu podjetja in njegovih proizvodov, pospešile prodajo in zmanjšale okoljske stroške. Še vedno pa je nujno, da jih poznajo in da so sposobna presoditi njihovo učinkovitost. Od tod izhaja nujna potreba po vzpostavitvi resničnega omrežja informacij o najboljših praksah in okoljskih tehnologijah in za njihovo izmenjavo, ki bi lahko povezovala javne organe oblasti, strokovna združenja, tehnične centre in raziskovalne centre.

6.3 Nujna je pritegnitev podjetnikov in strokovnjakov. Prav tako pa tudi strank in potrošnikov. Brez njih ni trga. Eko-tehnologije se morajo širši javnosti pokazati kot učinkovite tako pri varstvu okolja kot pri proizvodnji, sicer bodo ostale le nepomemben in všečen element gospodarskega razvoja, ki pa bo potekal brez njih.

6.3.1 Nujno je, da okoljske politike ne zanemarijo svojega gospodarskega vpliva, prav tako kot ne smejo gospodarske politike zanemariti okoljskih zahtev. Nekako morajo delovati z roko v roki, saj ne more biti uspeha brez upoštevanja ekonomske izvedljivosti in pozitivnih okoljskih posledic vodenih politik.

6.3.2 Prav tako se morajo v čim bolj zgodnjih členih verige predvideti socialne posledice okoljskih norm in uvedbe eko-tehnologij kot tudi uvedba potrebnega strokovnega usposabljanja, da bi osebe, zadolžene za njihovo izvedbo, lahko to storilo v najboljših razmerah, ne da bi bila ogrožena njihova delovna mesta.

6.4 Korak gosto naseljenih in podjetnih držav v sodobnost in do gospodarske rasti daje odločilen pomen razvoju učinkovitih eko-tehnologij v velikem obsegu. Gre za nov način gospodarskega, socialnega in okoljskega razvoja, ki mora biti zasnovan in uveden na konkreten način. Evropska unija bi s svojimi posebnimi pristojnostmi na področju eko-tehnologij lahko postala privilegiran partner hitro razvijajočih se držav in izkoristila priložnosti razvoja novih trgov.

6.5 Raziskave in razvoj okoljskih tehnologij so in lahko postanejo še večja gospodarska prednost, kot kažejo konkretni primeri vzpostavljanja naprednih, integriranih in tudi radikalno novih tehnologij. Vendar pa so tudi nujnost, saj gre za prihodnost našega sveta in nihče nima pravice, da to zavestno zanemari. Odgovorni smo za Zemljo, ki jo bomo zapustili svojim otrokom.

Bruselj, 28. oktobra 2004

Predsednica

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Anne-Marie SIGMUND

PRILOGA

k mnenju Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Naslednji amandma je sicer bil zavržen, a je prejel najmanj četrtno oddanih glasov.

Točko 1.8 spremeniti kot sledi:

„Ob zaskrbljenosti in kritikah, ki jih izražajo nekateri, ne moremo preprosto zamahniti z roko, ~~saj niso usmerjene proti načelom ali politikam, ampak~~ Sso izraz prepričanja nekaterih gospodarskih akterjev, da obstaja, po eni strani, konflikt med zahtevami po gospodarski rasti, ustvarjanju delovnih mest in sedanjimi praksami ter, po drugi strani, skrbjo za okolje, ki se izraža s pretiranim sprejemanjem predpisov, ob tem pa se pozablja na neizprosni gospodarski boj. Zdi se, da težave izhajajo iz podcenjevanja instrumentov, postopkov in strategij izvajanja in napačnega upravljanja z le-timi.“

Izid glasovanja

Za: 48

Proti: 71

Vzdržani: 9
